

Frihedens pris af Peter Lund Madsen har undertitlen "en kort historie om menneskehjernen", hvilket stemmer fint overens med bogens indhold. Vi mennesker har i forhold til andre af jordens skabninger en relativ stor og fleksibel hjerne, hvilket gør os til klodens mest frie dyr. Ulempen ved vores store hjernekapacitet er så til gengæld, at vi er sårbare over for psykiske lidelser, og forfatteren beskæftiger sig i bogen med denne sammenhæng.

I den første del af bogen gennemgås menneskehjernens evolutionshistorie, opbygning og funktioner, og forfatteren belyser debatten om arv og miljø. Han plæderer for, at biologien og psykologien bidrager med to forskellige sider af samme sag og derfor ikke står i det kunstige modsætningsforhold, som desværre ofte er fremtrædende i debatten og i også vores sundhedssystem. Peter Lund Madsen søger dermed at forbinde de naturvidenskabelige og humanistiske/samfundsvidenskabelige tilgange til menneskelig adfærd og fremfører, at begge vikler kan bidrage til vores forståelse af mennesket, og at de hver især ikke bør stå alene. I den anden del af bogen sættes hjernens funktioner i forhold til de psykiske lidelser, der er ofte forekommende i vores moderne menneskeliv.

Selve måden bogen er skrevet på, symboliserer faktisk forfatterens udtrykte holdning til bedre og mere inkluderende samarbejde på tværs af traditionelle videnskabelige grupper, når det gælder forståelse af både normal og patologisk menneskelig adfærd. Peter Lund Madsen veksler imellem anekdoter og en mere videnskabelig formidling af stoffet, hvilket gør bogen levende og autentisk i sin formidling. Der er med andre ord en rigtig god sammenhæng mellem indhold og form. Peter Lund Madsen er, som mange jo nok ved, speciallæge i psykiatri, hjerneforsker, forfatter og vært i både radio og tv. Man kan næsten høre og se ham for sig, når man læser bogen, og dette er med til at formidle indholdet på sympatisk og vedkommende vis. Det føles som en god og meget troværdig historie, der bliver fortalt for læseren. Sproget er flydende og lettilgængeligt, og bogen lever helt op til forfatterens erklærede intention om at give læseren et overblik over hjernen i en kort og overskuelig bog.

Det korte overblik er bogens styrke, men samtidig også dens svaghed. Selvom Peter Lund Madsen selv angiver, at det ikke er et tungt videnskabeligt værk, der er formålet med udgivelsen af *Frihedens pris*, så savner jeg som psykolog en større fordybelse i det faglige indhold samt netop flere forskellige perspektiver på de psykiske lidelser. Det bliver til tider lidt overfladisk, og der er desværre også nogle gentagelser af information hist og her. I de afsnit af bogen, der omhandler hjernen og stresslidelser, bekymrer denne overfladiskhed mig i særdeleshed i lyset af, at Peter Lund Madsen er udvalgt til at være en del af regeringens nyligt nedsatte stresspanel (hvor der desværre ikke sidder en eneste stressforsker). Der er måske en fare for, at man som hjerneforsker lægger lidt for meget vægt på det, der foregår inde i individet, og at det derfor ikke bliver nærliggende at lede efter årsager og løsninger på stress epidemien i de samfundsmæssige rammer, der ligger uden for det enkelte stressramte menneske. Derfor håber jeg, at Peter Lund Madsen i sit bidrag i stresspanelet vil tage sin egen opfordring om flere gensidigt supplerende perspektiver meget seriøst, da vi ellers kan frygte et alt for individuelt fokus i løsningsforslagene.

På side 210-211 i bogen lufter forfatteren sin optimisme i forhold til menneskehjernens tilpasningskapacitet, der historisk har været tilstrækkelig til at tilpasse sig ændringer i omgivelserne. Her kunne et relevant skeptisk spørgsmål være, om ikke det konstante bombardement af informationer og højhastige ændringer i vores accelerationssamfund rent faktisk har nået et så stort og massivt omfang med alt for store krav til os til følge, at vores hjerne ikke længere har nok kapacitet til at bearbejde og tilpasse sig dette og finde på de hensigtsmæssige løsninger, som vi ellers har set tidligere i menneskets historie?

Selvom det er rigtig dejligt at få genopfrisket dele af neuropsykologien, så bliver jeg som psykolog desværre ikke sådan rigtig meget klogere af at læse bogen, men var alligevel rigtig godt underholdt, særligt på grund af den formidable formidling. Det er nok ikke psykologer, der er den primære målgruppe for bogen, idet både form og indhold i høj grad henvender sig til en langt bredere skare af læsere med interesse for den menneskelige hjerne og sammenhængen mellem vores biologi og psykologi. Når det er sagt, så kan man som psykolog ved at læse bogen nyttigt blive mindet om, at vi mennesker ikke fødes "tabula rasa", men har en medfødt biologisk disposition, der har stor indflydelse på vores adfærd. Man bliver mindet om det mere biologiske perspektiv i forståelsen af menneskelig adfærd, og det kan jo være mere eller mindre tiltrængt. Måske kan bogen også inspirere til at genoptage hele den gode gamle filosofiske debat om "spøgelset i maskinen"? Budskabet om, at psykologiske og biologiske tilgange til menneskers adfærd og psykiske lidelser bør supplere hinanden, frem for at konkurrere om "sandheden", er desuden altid yderst kærkomment i min optik.

Af Christel Wilms, cand.psych.

